

De notitie delegatie van voorbehouden handelingen (2025, Commissie Kwaliteit) beschrijft kaders en voorwaarden voor taakdelegatie binnen de radiologie. De notitie is op 06-03-2025 vastgesteld door de AV. Deze notitie wordt onderschreven door het bestuur van de NVMBR.

Notitie delegatie van voorbehouden handelingen (aan bijvoorbeeld MBB'er)

Op grond van de wet beroepen in de individuele gezondheidszorg (BIG) is het toegestaan om voorbehouden handelingen te delegeren aan niet zelfstandig bevoegden. Voor de radiologie zijn relevante voorbehouden handelingen onder andere: het gebruikmaken van en werken met radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende straling uitzenden of het voorschrijven van (contrast)medicatie.¹ Op grond van de wet BIG kunnen deze voorbehouden handelingen worden gedelegeerd, mits toezicht en eventuele tussenkomst geborgd zijn. Verder is het noodzakelijk dat de opdrachtgever zich ervan vergewist dat de opdrachtnemer bekwaam is om de handeling uit te voeren en moeten er duidelijke aanwijzingen worden gegeven.² De opdracht die wordt gedelegeerd hoeft niet op een specifiek geval gericht te zijn, maar kan ook meer algemeen van aard zijn en daarmee zien op soortgelijke situaties en gevallen.³

Dit betekent voor de radiologie dat bepaalde handelingen die voorheen typisch aan de radioloog waren toevertrouwd (voorschrijven medicatie en toedienen van röntgenstraling), onder de juiste omstandigheden, kunnen worden gedelegeerd aan bijvoorbeeld een medisch beeldvormings- en bestralingsdeskundige (MBB'er) als in een afdelingsprotocol goed beschreven staat binnen welke kaders de MBB'er moet blijven. Taakdelegatie heeft als voordeel dat het werk voor zowel de opdrachtnemer als de opdrachtgever inhoudelijk leuker kan worden. Ook kan het de zorg toegankelijker en doelmatiger maken.⁴

Juridisch verschil met een Physician Assistant (PA)

Het belangrijkste juridische verschil tussen een MBB'er en een PA is de registratie van de laatstgenoemde in het BIG-register. Omdat PA's BIG-geregistreerd zijn, mogen zij de in de wet genoemde voorbehouden handelingen zelf initiëren en zelfstandig uitvoeren.⁵ PA's kunnen hierdoor zelfstandig handelen zonder toezicht en tussenkomst van een opdrachtgever.

Omdat een MBB'er niet BIG-geregistreerd is, kan deze niet tuchtrechtelijk op zijn handelingen worden aangesproken. Desondanks behoudt een MBB'er altijd een eigen verantwoordelijkheid. De MBB'er mag de gedelegeerde taken doen, mits hij binnen de kaders van de afspraken en protocollen blijft. Naast de eigen verantwoordelijkheid van de MBB'er, is er de verantwoordelijkheid van het afdelingshoofd c.q. leidinggevende voor bijvoorbeeld de omstandigheden waarin de MBB'er zijn werk doet, en de delegans (degene die delegeert).⁶ Zo moet de MBB'er zich bekwaam achten en moet de radioloog zich van de bekwaamheid van de MBB'er vergewissen door bijvoorbeeld een na- en bijscholingsprogramma, werkafspraken en protocollen.

¹ Artikel 36 lid 8 en lid 14 wet BIG.

² Artikel 35 en 38 wet BIG.

³ MvT, *Kamerstukken II 1985/86*, 19 522, nr. 3, p. 44.

⁴ J.M.M. Naber en R. P. de Roode, 'Taakherschikking: wat is het en hoe kan het schaarste in de zorg helpen tegengaan?', *TvGR 2022*, p. 413-424.

⁵ Daaronder valt overigens niet de voorbehouden handeling waarbij '[gebruik wordt gemaakt] van radioactieve stoffen of toestellen die ioniserende straling uitzenden'. Zie art. 36 lid 8 wet BIG.

⁶ De Wet kwaliteit, klachten en geschillen zorg (Wkkgz) stelt dat de zorgaanbieder verantwoordelijk is voor de kwaliteit van zorg die geleverd wordt.

Voorwaarden voor delegatie

- Afdelingen dienen de MBB'er goed te scholen voor de te delegeren taken. De **scholing** dient regelmatig te worden herhaald om de kennis voldoende te onderhouden. Op de afdeling moet vastgelegd zijn wie over welke competenties en vaardigheden beschikt.
- Verder dienen de gedelegeerde taken goed te worden omschreven in **afdelingsprotocollen of afspraken**.

Een protocol moet minstens bevatten⁷ een omschrijving van:

1. de medische indicaties voor bepaalde scanprotocollen die door de MBB'er mogen worden geaccordeerd
  2. de betreffende handeling die standaard en zonder specifieke opdracht bij dit ziektebeeld kan worden verricht
  3. welke MBB'er de handeling mag uitvoeren
  4. hoe toezicht en tussenkomst (supervisie) is geregeld. Denk bijvoorbeeld aan een lijst met telefoonnummers die gebeld kunnen worden bij vragen. Er moet altijd een radioloog of arts-assistent aanwezig of op afroep beschikbaar zijn om eventueel te superviseren of de taak zelf uit te voeren.
  5. wanneer moet worden opgeschaald
  6. de voorwaarde dat altijd (alsnog) een specifieke opdracht moet worden gevraagd/gegeven als de situatie of toestand van de patiënt daar aanleiding toe geeft.
- Ervaringen met de protocollen en de manier van werken moeten structureel geëvalueerd en besproken worden in een regulier werkoverleg tussen radiologen en MBB'ers.

Voorbeelden van te delegeren handelingen

Taken die zich kunnen lenen voor delegatie, zijn routinematige handelingen met een laagrisico.

Denk aan:

- Protocolleren van onderzoeken waarbij geen contrast wordt toegediend
- Toedienen van voorgeschreven antihistaminica (bv Tavegyl) of andere medicatie t.b.v. de beeldvorming
- Echogeleide puncties of injecties, PICC plaatsing, drainwissels of andere eenvoudige handelingen op de interventiekamer
- Protocolleren van (contrast) onderzoeken bij Recist vraagstelling

Hoewel dit juridisch niet noodzakelijk is, wordt geadviseerd lokale afspraken te maken en vast te leggen als het gaat om onderzoeken waarbij contrast wordt toegediend omdat het bijvoorbeeld niet altijd mogelijk is bij de lokale ziekenhuisapotheek contrast voor te laten schrijven door MBB'ers.

Een ander denkbare uitzondering is het protocolleren van radiologisch onderzoek bij kinderen of bij zwangere vrouwen.

Wulphert Venderink, Ratna Meijer
Commissie Kwaliteit NVvR, januari 2025

---

⁷ Uitleg opdracht bij voorbehouden handelingen Ministerie VWS 2023, p16.